

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михайлова-Горячева Сергія Львовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 33¹ Кримінального процесуального кодексу України у взаємозв'язку з приписами статті 5 та примітки до статті 45 Кримінального кодексу України

м. К и ї в
8 квітня 2020 року
№ 78-2(II)/2020

Справа № 3-61/2020(111/20)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденка Ігоря Дмитровича – головуючого,
Головатого Сергія Петровича – доповідача,
Лемака Василя Васильовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михайлова-Горячева Сергія Львовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 33¹ Кримінального процесуального кодексу України у взаємозв'язку з приписами статті 5 та примітки до статті 45 Кримінального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Михайлов-Горячев Сергій Львович як суб'єкт права на конституційну скаргу на підставі статті 151¹ Конституції України звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/111 від 13 березня 2020 року) перевірити приписи частини першої статті 33¹ Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) у взаємозв'язку з приписами статті 5 та примітки до статті 45 Кримінального кодексу України (далі – КК України) на відповідність частині першій статті 58 Конституції України.

1.1. Згідно з приписами частини першої статті 33¹ КПК України „Вищому антикорупційному суду підсудні кримінальні провадження стосовно корупційних злочинів, передбачених в примітці статті 45 Кримінального кодексу України, статтями 206², 209, 211, 366¹ Кримінального кодексу України, якщо наявна хоча б одна з умов, передбачених пунктами 1–3 частини п'ятої статті 216 Кримінального процесуального кодексу України“.

1.2. У статті 5 КК України передбачено таке:

„1. Закон про кримінальну відповідальність, що скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, які вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість.

2. Закон про кримінальну відповідальність, що встановлює злочинність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі.

3. Закон про кримінальну відповідальність, що частково пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, а частково посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує

становище особи, має зворотну дію у часі лише в тій частині, що пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи.

4. Якщо після вчинення особою діяння, передбаченого цим Кодексом, закон про кримінальну відповідальність змінювався кілька разів, зворотну дію в часі має той закон, що скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи“.

1.3. Згідно з приміткою до статті 45 КК України „корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 366¹, 368, 368³–369, 369², 369³ цього Кодексу“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає, що Верховний Суд ухвалою від 16 жовтня 2019 року, керуючись приписами статей 33¹, 34, пункту 20² розділу XI „Перехідні положення“ КПК України, задовольнив клопотання прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури про скерування кримінального провадження, що його 25 липня 2018 року було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 52018000000000741, за обвинуваченням, зокрема, Михайлова-Горячева С.Л. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною п'ятою статті 191 КК України (далі – кримінальне провадження), з Печерського районного суду міста Києва до Вищого антикорупційного суду для розгляду.

2.1. У грудні 2019 року захисник обвинуваченого Михайлова-Горячева С.Л. у відкритому судовому засіданні звернувся до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду з клопотанням про

скерування кримінального провадження з Вищого антикорупційного суду до Печерського районного суду міста Києва для розгляду.

Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду ухвалою від 16 грудня 2019 року залишила зазначене клопотання без задоволення. Посилаючись, зокрема, на приписи КПК України, Закон України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо початку роботи Вищого антикорупційного суду“ від 18 вересня 2019 року № 100–ІХ, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та практику Європейського суду з прав людини, Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що «з дати набрання законної сили Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо початку роботи Вищого антикорупційного суду“ № 100–ІХ від 18 вересня 2019 року, Вищий антикорупційний суд є „судом встановленим законом“ для розгляду по суті кримінального провадження, внесеного 25 липня 2018 року до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 52018000000000741 <...>».

Посилання в клопотанні сторони захисту на те, що злочин, який інкримінується обвинуваченим не є корупційним, так, як вчинений та відповідно закінчений до моменту введення в КК України поняття „корупційний злочин“, а застосування при кваліфікації дій обвинувачених КК України в редакції Закону після 25 січня 2015 року погіршує становище обвинувачених іншим чином та посилює відповідальність за злочинне діяння, колегія суддів вважає безпідставними, оскільки такі обставини, з врахуванням положень ст. 4 КК України, мають бути враховані судом при прийнятті рішення за результатом судового розгляду по суті висунутого обвинувачення, а не при вирішенні процесуальних питань врегульованих положеннями КПК України, чинними на момент їх вчинення, у тому числі щодо підсудності кримінального провадження».

2.2. Верховний Суд ухвалою від 2 березня 2020 року відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою захисника

Михайлова-Горячева С.Л. на ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 16 грудня 2019 року. Верховний Суд зазначив, що „ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 16 грудня 2019 року постановлена в порядку статті 34 КПК до початку судового розгляду та не перешкоджає кримінальному провадженню, тому не є судовим рішенням, що відповідно до ст. 424 КПК може бути оскаржене в касаційному порядку. <...> за змістом ст. 34 КПК рішення суду щодо вирішення питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого оскарженню не підлягають, а спори про підсудність не допускаються“.

3. Автор клопотання стверджує, що „застосування норми права, передбаченої частиною 1 статті 33-1 Кримінального процесуального кодексу України в ухвалі колегії суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 16 грудня 2019 року <...> призвело до порушення вимог невід’ємного права обвинуваченого Михайлова-Горячева Сергія Львовича на заборону зворотної дії закону, передбаченого ст. 58 Конституції України“.

Обґрунтовуючи неконституційність частини першої статті 33¹ КПК України, автор клопотання зазначає, зокрема, таке:

«Статтю 45 Кримінального кодексу України доповнено приміткою на підставі Закону України „Про Національне антикорупційне бюро України“ № 1698–VII від 14.10.2014 року, який набрав чинності 25.01.2015 року.

У відповідності до обвинувального акту від 19.12.2018 року, часом вчинення інкримінованого обвинуваченими <...> злочину був період з січня 2012 року по 14.11.2012 року, тобто до вступу в дію Закону України „Про Національне антикорупційне бюро України“ № 1698–VII від 14.10.2014 року».

На думку Михайлова-Горячева С.Л., „неконституційність положень частини 1 статті 33-1 Кримінально-процесуального кодексу України полягає в тому, що дана норма містить посилання на норми матеріального права – примітку до статті 45 Кримінального кодексу України, норми якого

застосовуються в редакції Закону на дату вчинення злочинного діяння в силу приписів статей 4–5 Кримінального кодексу України, і Кримінальний кодекс України може мати зворотню дію виключно у випадках поліпшення становища особи, пом'якшення або скасування відповідальності за вчинений злочин“. Автор клопотання вважає, що „така конструкція частини 1 статті 33-1 Кримінально-процесуального кодексу України, з урахуванням правової доктрини кримінального процесуального права щодо дії норм КПК України в часі, яке базується на положеннях ч. 1 ст. 5 КПК України, відповідно до яких процесуальна дія проводиться, а процесуальне рішення приймається згідно з положеннями цього Кодексу, чинними на момент початку виконання такої дії або прийняття такого рішення, призводить до того, що частина 1 статті 33-1 Кримінально-процесуального кодексу України застосовується в тому числі і до злочинів, які не можуть бути корупційними, оскільки вчинені до моменту внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України, тобто до 25.01.2015 року“.

4. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

4.1. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити, зокрема, обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (частина перша статті 77).

За твердженням автора клопотання, застосування в судовому рішенні приписів частини першої статті 33¹ КПК України, які він оспорує, призвело до порушення його „невід'ємного права <...> на заборону зворотної дії закону,

передбаченого ст. 58 Конституції України“. Проте частина перша статті 58 Конституції України містить загальний принцип права, що унеможливорює зворотню дію в часі, зокрема, й кримінального законодавства, крім випадків, коли воно пом'якшує або скасовує відповідальність особи.

Отже, Михайлов-Горячев С.Л. не зазначив, яке з гарантованих Конституцією України прав людини зазнало порушення внаслідок застосування приписів частини першої статті 33¹ КПК України, що є недотриманням вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

4.2. Аналіз змісту конституційної скарги дає підстави стверджувати, що автор клопотання фактично висловив незгоду з судовими рішеннями у його справі, що не можна вважати обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності приписів КПК України, які він оспорує, в контексті вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михайлова-Горячева Сергія Львовича щодо

відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 33¹ Кримінального процесуального кодексу України у взаємозв'язку з приписами статті 5 та примітки до статті 45 Кримінального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**